

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник начальника коледжу
з навчально-методичної роботи
 Г.В. Даниліна
«31» 08 2022 р.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з навчальної дисципліни
«Теорія організацій»
(назва навчальної дисципліни)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та назва галузі знань)

спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності)

Кривий Ріг
2022

Методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності)

з навчальної дисципліни «Теорія організації»
(назва навчальної дисципліни)

Відокремленого структурного підрозділу «Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету». – Кривий Ріг, 2022. – 17 с.

Укладач: викладач, к.е.н. Кравченко Любов Олександрівна
(посада, наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Методичні вказівки до проведення практичних занять обговорено на засіданні кафедри/циклової комісії менеджменту та логістики
(назва кафедри/циклової комісії)

Протокол № 1
від « 29 » 08 2022 р.

Завідувач кафедри/
Голова циклової комісії
Смирнова Н.В.
(підпис) (П.І.Б.)

ПОГОДЖЕНО

Завідувач
навчально-методичного кабінету
Кольчак М.М.
(підпис) (П.І.Б.)

« 30 » 08 2022 р.

1. Вступ

У сучасних умовах господарювання наука, теорія та практика управління є цілісною системою знань, яка виконує одну із центральних функцій управління не тільки в межах підприємства, але й економіки в цілому. Важливе значення має опанування основних категорій і принципів організації, знання яких є невід'ємною умовою для чіткого розуміння змісту теорії організації та розв'язання питань практики.

Розвиток системи управління вимагає переосмислення ролі теорії організації в управлінській діяльності. Відходить у минуле уявлення про менеджера як про реєстратора облікової інформації. Сьогодні менеджер відіграє важливу роль у формуванні стратегії розвитку підприємства на майбутнє, здійснює моніторинг поточних та минулих подій, забезпечує економічну безпеку підприємства. З підвищенням ролі менеджера в інформаційному суспільстві на перший план виходить питання його професійної підготовки.

Методичні вказівки підготовлені з метою закріплення теоретичних знань та більш глибокого засвоєння навчальної дисципліни «Теорії організації» й передбачають виконання комплексу практичних завдань, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти уявлень про ефективну організацію, вивчення та характеристику факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, оволодіння сучасними технологіями їх аналізу, набуття вмінь, керуючись установчими документами та типовими управлінськими технологіями, здійснення розподілу повноважень і відповідальності між структурними ланками (підрозділами) організації, набуття досвіду створення організації на основі вивчення технологій організаційного проектування, оволодіння методиками інформаційного моделювання управлінських процесів та систем.

2. Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Семестр	
1	2	3	4	
Розділ №1. Загальна теорія організації				
1.1	Теорія організації і її місце в системі наукових знань	1	6	
	Основні організаційні теорії та моделі	1		
1.2	Організація як система	2		
1.3	Організація як соціум	2		
1.4	Організаційний процес	2		
1.5	Теоретичні засади організації як об'єкта управління	2		
Всього за розділом №1		10		
Розділ №2. Функціонування та розвиток організації				
2.1	Організаційне проектування	2		
2.2	Структура організації як чинник забезпечення її ефективності	2		
2.3	Зовнішнє й внутрішнє середовище організації	2		
2.4	Інформаційно-аналітичні технології в організації	2		
2.5	Ефективність діяльності організації: економічні та соціальні аспекти	1		
Всього за розділом №2		9		
Всього за 6 семестр		19		
Всього за навчальною дисципліною		19		

3. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять

При проведенні практичних занять, викладач організовує детальний розгляд здобувачам вищої освіти окремих теоретичних положень та формує навички та уміння їх практичного використання, а також здійснює поточний контроль знань.

4. Практичні заняття

Розділ №1. Загальна теорія організації

Практичне заняття №1.1

Тема: «Теорія організації і її місце в системі наукових знань. Основні організаційні теорії та моделі»

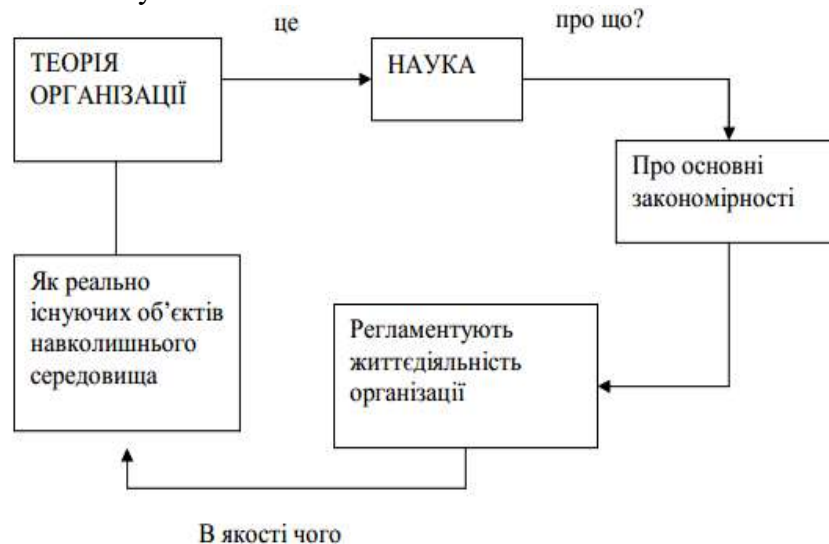
Мета роботи: з'ясувати та засвоїти поняття, мету та основні завдання, види організації, правові засади їх регулювання їх діяльності; розглянути організацію як універсальну категорію: основні підходи, положення організації, генезис організації, властивості організації, принципи організації, систему законів організації.

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть роль і місце теорії організації в теорії та практиці менеджменту.
2. Назвіть предмет і методи теорії організації.
3. Перелічить організаційні теорії.
4. Вкажіть особливості класичної організаційної теорії.
5. Назвіть особливості теорії організаційної поведінки.
6. Охарактеризуйте теорію інститутів та інституційних змін.
7. Охарактеризуйте популяційно-екологічну еволюційну теорію.
8. Сформулюйте тектологію А. Богданова.
9. Перелічить етапи еволюції теоретичних концепцій організації.

Завдання №1

Складіть схему міждисциплінарних взаємозв'язків між дисципліною «Теорія організації» та з іншими науками.

Завдання №2

Визначте значення міждисциплінарних зв'язків для розуміння менеджменту і ролі теорії організації в системі підготовки фахівців вищої школи.

Завдання №3

Розгляньте на конкретних прикладах процес виникнення організацій з елементарних форм колективної поведінки: маси (потреби - маса - індивідуальні вибори) і громадськості (проблема - громадськість - колективне рішення або громадська думка).

Тести:

1. Вкажіть, сутність якого методу полягає в підборі схожих організацій як об'єктів дослідження:
  - а) індуктивного;
  - б) статистичного;
  - в) порівняльного;
  - г) абстрактно-аналітичного?

2. Виділіть, сутність якого підходу полягає в розкритті нових властивостей організації за допомогою вивчення об'єкта в міждисциплінарному контексті:
  - а) комплексного;
  - б) системного;
  - в) функціонального;
  - г) історичного?

3. Назвіть, яка з функцій теорії організації дає змогу зазирнути в «суспільне завтра» і передбачити організаційні явища та події:
  - а) пізнавальна;
  - б) методологічна;
  - в) прогностична;
  - г) раціонально-організуюча?

4. Вкажіть, у який із періодів розвитку теорії організації було розроблено питання управління закритими системами з огляду на внутрішні людські відносини та неекономічну мотивацію працівників:
  - а) 1900–1930 рр.;
  - б) 1930–1960 рр.;
  - в) 1960–1975 рр.;
  - г) 1975 р. – теперішній час?

5. Представниками першого етапу (1900–1930 рр.) розвитку теорії організації так званої ери закритих систем і раціонального індивіда були:
  - а) Альфред Чандлер, Поль Лоуренс, Джей Лорш;
  - б) Джеймс Марч;
  - в) Ентоні Мейо, Дуглас МакГрегор, Честер Бернارد;
  - г) Макс Вебер, Анрі Файоль, Фредерік Тейлор.

6. Організація – це:
  - а) внутрішня впорядкованість, узгодженість, взаємодія більш-менш диференційованих та автономних частин цілого, обумовлена її будовою;
  - б) сукупність процесів або дій, що приводять до утворення та вдосконалення взаємозв'язку між частинами цілого;
  - в) об'єднання людей, що спільно реалізують деяку програму або мету та діють на основі певних процедур і правил;
  - г) усі відповіді правильні.

7. Вкажіть скільки існує підходів до визначення організації:
  - а) один;
  - б) два;

- в) три;
- г) чотири.

8. Перелічіть загальні властивості організації:

- а) адаптивність, інтегративність, комплексність, стійкість;
- б) концептуальність, ієрархічність, консервативність, проблемність;
- в) інгресивність, кореляційність, емерджентність, реверсивність;
- г) інноваційність, конкурентність, комунікативність, ротаційність.

9. Комунікативність як властивість організації - це:

- а) характеризує готовність складових соціальної організації до будь-якої взаємодії;
- б) відображає її структурно-процедурну основу, ресурс побудови та розвитку необхідних можливостей реалізації певних схем, процедур, моделей конфігурації, її орієнтацію на встановлення взаємозв'язку;
- в) відображає стійку тенденцію соціальної організації до об'єднання учасників, складових, ресурсів, тенденцій;
- г) розкриває внутрішню, спонукальну природу будь-якої соціальної організації.

10. Вкажіть інноваційність відноситься до:

- а) загальних властивостей;
- б) синергічних властивостей;
- в) соціальних властивостей.

Література: 1 с. 2-19, 2 с. 7-14, 20-26.

Практичне заняття №1.2

Тема: «Організація як система»

Мета роботи: розглянути поняття організаційної системи, організації як відкритої системи, закріпити знання про життєвий цикл організації, соціальну організацію, внутрішнє і зовнішнє середовище організації.

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть, які спільні та відмінні риси мають поняття «організація» та «система»?
2. Вкажіть, у чому полягає сутність системного та процесного підходів до організації?
3. Сформулюйте, чому доцільно розглядати організацію як систему, як процес?
4. Назвіть, які системні властивості має організація?
5. Вкажіть, що таке життєвий цикл організації?
6. Назвіть стадії життєвого циклу організації.
7. Дайте визначення організації як соціальної системи. Що таке соціальна організація?
8. Вкажіть, яка залежність характеризує сутність соціальної організації? Чи можна ототожнювати соціальну організацію та колектив організації?
9. Охарактеризуйте внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
10. Охарактеризуйте теорію «діамант» Г. Лівітта.

Завдання №1

Скласти звіт про виконану роботу (торгового рекламного агента, менеджера з реалізації товару), враховуючи системний підхід.

При роботі над завданнями слід акцентувати увагу на:

- а) емоційний вплив документа на користувача;

- б) простоту його викладу;
- в) поєднанні тестів, графіків, таблиць і формул;
- г) зазначення терміну дії документа (життєвого циклу);
- д) ідентифікацію документа;
- е) відповідність документа організаційній структурі, в якій він складався;
- ж) розуміння викладеної в документі інформації її споживачем;
- з) наявність механізму обробки і відповіді.

Вкажіть, як даний звіт вплине на систему організації підприємства на різних стадіях його життєвого циклу?

Завдання №2

Які проблеми можуть чекати фірму, яка функціонує в сфері:

- 1) торгівлі;
- 2) займається наданням послуг;
- 3) займається виготовленням продукції, якщо:
  - а) сам керівник і його підлеглі нічого не знають про закон:
    - синергії;
    - самозбереження;
    - розвитку;
    - інформованості-впорядкованості;
    - єдності аналізу і синтезу;
    - композиції.
  - б) керівник знає про закон, а його підлеглі – ні.

Вкажіть, яких результатів можна досягти в організації, якщо керівник і підлеглі знають про закон синергії?

Завдання №3

Проаналізувати дію закону:

- самозбереження;
- розвитку;
- інформованості-впорядкованості;
- єдності аналізу і синтезу;
- композиції і пропорційності на прикладі конкретної організації.

Завдання №4

На конкретних прикладах проілюструвати дію:

- закону своєрідності;
- закону оптимального завантаження;
- закону дохідливості інформації;
- закону соціальної гармонії;
- закону поєднання формальних і неформальних елементів організації;
- закону «політичного маятника».

Тести:

- 1. Виберіть, як сьогодні досліджується організація як система:
  - а) відкрита;
  - б) закрита;
  - в) організація не може бути системою;
  - г) як закрита та відкрита?

2. Вкажіть що є центральним компонентом у соціальной організації:

- а) фінанси;
- б) трансформаційні процеси;
- в) матеріально-технічна база;
- г) колектив?

3. До соціальних систем первинного рівня відносять:

- а) нації;
- б) суспільство в цілому;
- в) корпорації;
- г) бригади.

4. До внутрішнього середовища організації належать його:

- а) споживачі;
- б) технології;
- в) конкуренти;
- г) немає правильної відповіді.

5. До зовнішнього середовища організації відносять:

- а) структуру;
- б) завдання;
- в) джерела ресурсів.

Література: 1 с. 19-24, 2 с. 33-50.

Практичне заняття №1.3

Тема: «Організація як соціум»

Мета роботи: розглянути поняття, структурні елементи, властивості, функції і класифікацію організаційної культури.

Питання для самоконтролю:

1. Сформулюйте термін «організаційна культура».
2. Охарактеризуйте структурні елементи та рівні організаційної культури та розкрийте їх зміст.
3. Розкрийте зміст основних властивостей організаційної культури.
4. Вкажіть, що таке неформальність організаційної культури?
5. Назвіть, які функції виконує організаційна культура стосовно внутрішнього та зовнішнього середовища організації?
6. Охарактеризуйте функції організаційної культури.
7. Розкрийте зміст організаційної культури Е. Шейна.
8. Вкажіть, яку типологію організаційних культур запропонував Ч. Хенді?
9. Охарактеризуйте види організаційної культури, запропоновані У. Оучі.
10. Охарактеризуйте методи підтримки культури організації.

Завдання №1

Складіть таблицю порівняння принципів організації (схожості і відмінності) в різних теоріях організації і управління.

Завдання №2

На конкретних прикладах проілюструйте наслідки ігнорування принципу оперативності. У чому полягає зміст принципу ритмічності? Які можливі наслідки порушення ритмічності? Наведіть конкретні приклади.

Завдання №3

Для того, щоб отримати готовий виріб на підприємстві заготовка повинна пройти чотири види технологічних операцій: розкрій матеріалу, зварювання, складання, фарбування. Першу операцію (розкрій матеріалу) бригада у складі 6 чоловік може виконати протягом зміни на 60 заготовках; другу – на 30; третю – на 20; четверту – на 90. За планом необхідно випускати 360 готових виробів за зміну.

Побудуйте таблицю, при яких варіантах розташування бригад можна забезпечити цю зайнятість? Якщо підприємство не забезпечує потрібне розташування бригад, який принцип організації порушується?

Тести:

1. Складний організм, основою життєвого потенціалу якого є організаційна культура, – це:
  - а) культура;
  - б) організація;
  - в) корпоративна культура;
  - г) цінності?
2. Виберіть, яка функція організаційної культури створює необхідні стимули для ефективної роботи та досягнення мети організації:
  - а) функція управління якістю;
  - б) орієнтуюча функція;
  - в) мотиваційна функція;
  - г) функція заміщення?
3. Вкажіть, яка функція організаційної культури спрямовує діяльність організації та її учасників у необхідне русло:
  - а) функція регулювання партнерських відносин;
  - б) функція орієнтації на споживача;
  - в) орієнтуюча функція;
  - г) адаптивна функція?
4. У теорії організації організаційну культуру поділяють на дві великі відносно самостійні частини:
  - а) народну та масову;
  - б) суб'єктивну й об'єктивну;
  - в) матеріальну та духовну;
  - г) управлінську та організаційну.

Література: 1 с. 24-27, 2 с. 45-50.

Практичне заняття №1.4

Тема: «Організаційний процес»

Мета роботи: розглянути особливості формування організаційного процесу на підприємствах.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність поняття «організаційний процес».
2. Вказати принципи формування організаційного процесу.
3. Вкажіть, які групи чинників і як впливають на формування організаційного процесу?
4. Вкажіть, які є різновиди структур організації?
6. Перелічіть фактори визначають ступінь централізації та децентралізації організаційної структури.
7. Назвіть, у чому полягає сутність біхевіористичного та бюрократичного підходів до проектування організації?
8. Вкажіть переваги та недоліки лінійних і функціональних структур управління. Наведіть приклад.
9. Розкрийте переваги та недоліки дивізійних і матричних структур управління. Наведіть приклад.
10. Назвіть основні методи реорганізації управлінських структур.

Завдання №1

Опишіть організацію з позицій біхевіористичного та бюрократичного підходів.

	Біхевіористичний підхід	Бюрократичний підхід
Кількість керівників		
Делегування		
Посадові обов'язки		
Позитивні сторони		
Негативні сторони		

Література: 1 с. 27-30, 2 с. 54-58.

Практичне заняття №1.5

Тема: «Теоретичні засади організації як об'єкта управління»

Мета роботи: визначити та розглянути роль і складові елементи організації як об'єкту управління

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте організацію як об'єкт управління.
2. Охарактеризуйте управлінські технології в організації.
3. Назвіть основні ланки управління організації.
4. Які є аналітичні методи управління? Охарактеризуйте їх.
5. Вкажіть, як класифікуються організації залежно від об'єкту управління?
6. Надайте визначення інформаційної системи організації. Назвіть підсистеми інформаційної системи організації.
7. Вкажіть, які особливості побудови інформаційних систем організації на основі застосування мережевих технологій?
8. Розкрийте необхідність використання інформаційних технологій в організаційній культурі.

Завдання №1

Вкажіть, які ознаки, виявлені при аналізі організації, свідчать про наявність

синергетичного ефекту:

- гарний настрій в колективі;
- зниження захворюваності;
- зменшення скарг на втому;
- скорочення порушень дисципліни;
- пригнічений настрій;
- посилення лояльності до організації і її керівників;
- підвищення захворюваності;
- вироблення і підтримка традицій організації;
- часті порушення технологічної і організаційної дисципліни;
- збільшення кількості оперативних питань, що включаються в порядок денний нарад і скорочення кількості стратегічних питань;
- зниження стійкості організації до зовнішніх обурюючих дій;
- успішна реалізація бізнес-плану;
- добродійна і спонсорська діяльність;
- розвинена система зв'язків і комунікацій усередині організації;
- небажання придбати акції своєї компанії.

Завдання №2

Проаналізувати дію закону:

- самозбереження;
- розвитку;
- інформованості-впорядкованості;
- єдності аналізу і синтезу;
- композиції і пропорційності

на прикладі конкретної організації. Вкажіть найбільш поширені види інформаційних технологій в управлінні.

Література: 1 с. 30-33, 2 с. 63-69.

Розділ №2. Функціонування та розвиток організації

Практичне заняття №2.1

Тема: «Організаційне проектування»

Мета роботи: сформулювати уявлення щодо сутності та особливостей організаційного проектування на підприємствах.

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть передумови та необхідність організаційного проектування.
2. Визначте місце організаційного проектування в теорії організації.
3. Назвіть об'єкт і предмет організаційного проектування.
4. Які методи використовує організаційне планування? Коротко охарактеризуйте їх.
5. Вкажіть, які функції виконує організаційне проектування?
6. Назвіть основні етапи еволюції організаційного проектування.

Завдання №1

Заповніть пропущені рядки та вкажіть у відповідній колонці таблиці практичне значення для організації понять «самоорганізація», «біфуркація», «фрактал», «атрактор», «детермінований хаос».

Поняття	Визначення поняття	Практичне значення в організації
Самоорганізація		
	Самостійно діюча структурна одиниця підприємства	Миколаївська філія ТОВ «Нібулон»
Біфуркація		
Атрактор		
Детермінований хаос		

Література: 1 с. 33-38.

Практичне заняття №2.2

Тема: «Структура організації як чинник забезпечення її ефективності»

Мета роботи: розглянути та сформулювати уявлення щодо сутності, значення та типів організаційних структур.

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть, які спільні та відмінні риси мають поняття «структура» та «організація»?.
2. У чому полягає сутність системного та процесного підходів до організації?
3. Вкажіть, чому доцільно розглядати організацію як систему, що включає в себе структурні елементи?
3. Назвіть види і типи структур організації.
4. Вкажіть чинники ефективності організаційної структури.
5. Надайте визначення організації як соціальної системи.
6. Яка залежність характеризує сутність соціальної організації? Чи можна ототожнювати соціальну організацію та колектив організації?
7. Охарактеризуйте внутрішнє та зовнішнє середовище організації та вплив на його структуру.

Завдання №1

Обґрунтуйте наступне твердження. Незалежно від того, проектується нова чи реформується діюча організація, необхідно забезпечити її структурну відповідність вимогам ефективного управління. «Хороша організаційна структура сама по собі не забезпечує високої ефективності... Але погана організаційна структура спричинює неможливість якісної праці, незалежно від того, наскільки професійним є кожен менеджер сам по собі».

Розрахуйте ступінь керованості структурного підрозділу організації, якщо на 5 керівників припадає 34 працівника.

Література: 1 с. 38-41, 2 с. 74-84.

Практичне заняття №2.3

Тема: «Зовнішнє й внутрішнє середовище організації»

Мета роботи: розглянути особливості функціонування та елементи зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте співвідношення понять «зовнішнє» та «внутрішнє» середовище.
2. Охарактеризуйте вплив середовища на здійснення управління організацією.
3. Назвіть принципи, що характеризують організацію як керовану систему.

4. Охарактеризуйте систему менеджменту організації. Назвіть елементи його спеціального економічного інструментарію та фактори впливу на нього.

Тести:

1. Загальними характеристиками організації є:

- а) люди, капітал, матеріали, технологія, інформація;
- б) ресурси, залежність від зовнішнього середовища, горизонтальний розподіл праці, вертикальний розподіл праці, необхідність управління;
- в) конкуренти, постачальники, споживачі, ділові посередники, закони та законотворчі органи, державні контролюючі органи;
- г) наявність ієрархії керівництва: вищий рівень керівництва, середній рівень і низовий рівень керівництва?

2. У результаті вертикального поділу праці утворюються:

- а) технічний, управлінський та інституційний рівні управління;
- б) виробничі підрозділи;
- в) управлінські служби;
- г) неформальні групи?

3. Виберіть, який з підходів розглядає управління як безупинну серію взаємозалежних управлінських функцій:

- а) підхід на основі виділення різних шкіл;
- б) процесний підхід;
- в) ситуаційний підхід;
- г) системний підхід.

4. Вкажіть, через що реалізуються конкретні функції менеджменту:

- а) планування, організування, мотивування, контролювання, регулювання;
- б) методи менеджменту;
- в) управлінські рішення;
- г) керівництво?

Література: 1 с. 41-46, 2 с. 93-96.

Практичне заняття №2.4

Тема: «Інформаційно-аналітичні технології в організації»

Мета роботи: розглянути фактори формування та особливості функціонування інформаційно-аналітичної технології в організації.

Питання для самоконтролю:

- 1. Охарактеризуйте інформацію в організації як чинник забезпечення її ефективності.
- 2. Охарактеризуйте технології інформаційної діяльності в організації.
- 3. Назвіть основні етапи еволюції технологій інформаційної діяльності в організації.
- 4. Вкажіть, які є аналітичні методи отримання інформації?
- 5. Перелічіть, як класифікуються інформаційні технології в організації?
- 6. Дайте визначення інформаційної системи організації. Назвіть підсистеми інформаційної системи організації.
- 7. Назвіть особливості побудови інформаційних систем організації на основі застосування мережевих технологій.

8. Розкрийте необхідність використання інформаційних технологій в організаційній культурі.
 9. Охарактеризуйте поняття «глобалізм» в контексті функціонування інформаційних технологій в організації.

Завдання №1

Охарактеризуйте організацію, враховуючи вплив глобалізму. Серед найбільш суттєвих ознак економічного глобалізму такі:

- а) вихід (виведення) економічних інтересів національних господарських суб'єктів за національно-державні рамки;
- б) вихід національних корпорацій на глобальний ринок, що формується;
- в) перетворення національних корпорацій в ТНК, а потім – в глобальні корпорації;
- г) розширення сфери діяльності транснаціональних економічних і фінансових структур до рівня глобальних ринків;
- д) неможливість вирішення більшості економічних і соціальних проблем на обмеженому національному рівні;
- е) зростаюча залежність економічної ситуації в більшості країн від ситуації в країнах–лідерах глобалізації;
- є) зростаюча доларизація національних економік;
- ж) посилення добровільно-примусової координації національних економічних і фінансових стратегій і політик на глоба рівні (особливо в галузі торгівлі, фін, екології, зайнятість, еміграція).

Завдання №2

Розгляньте вплив транснаціональних компаній на економіку України. Відповіді сформулюйте в таблицю.

Позитивні сторони	Негативні сторони

Тести:

1. Для здійснення процесу комунікації потрібні:

- а) відправник і одержувач інформації
- б) комунікаційна мережа;
- в) зворотний зв'язок;
- г) низхідні комунікації?

2. Система, що реалізує інформаційні технології виконання функцій управління при спільній роботі управлінського апарату та комплексу технічних засобів, – це:

- а) інформаційна технологія;
- б) автоматизована інформаційна система;
- в) корпоративний портал?

3. Інформаційна система – це:

- а) система, що містить у собі об'єкт, який одночасно розглядається як єдине ціле і як різномірні елементи, об'єднані для досягнення поставлених цілей;
- б) система, яка спрямована на збереження та маніпулювання інформацією у проблемній сфері;
- в) система, яка містить у собі керований об'єкт, керуючий об'єкт і виконавчий орган;
- г) система, яка містить у собі весь обсяг знань, що відчужені від творців і зафіксовані на матеріальних носіях, призначені для загального використання.

4. Для якого періоду розвитку ІС характерна така концепція використання інформації: «інформація використовується для управління стратегією розвитку ІС»:

- а) 50–60-ті рр. ХХ століття;
- б) 60–70-ті рр. ХХ століття;
- в) 70–80-ті рр. ХХ століття;
- г) з 80-х років ХХ ст. до теперішнього часу?

5. Системи, що здатні до самонавчання і призначені для роботи в умовах невизначеності (тобто, неможливості точного математичного опису) інформації про складні об'єкти, – це:

- а) системи штучного інтелекту;
- б) системи підтримки прийняття рішень;
- в) експертні системи;
- г) системи підтримки прийняття стратегічних рішень;
- д) корпоративні інформаційні системи?

Література: 1 с. 46-49, 2 с. 106-117.

Практичне заняття №2.5

Тема: «Ефективність діяльності організації: економічні та соціальні аспекти»

Мета роботи: з'ясувати особливості визначення економічного та соціального аспекту ефективності діяльності підприємства.

Питання для самоконтролю:

- 1. Вкажіть, які чинники визначають ефективність організації?
- 2. Назвіть критерії організаційної ефективності та види ефектів.
- 3. Охарактеризуйте алгоритм оцінювання ефективності діяльності організації.
- 4. Надайте характеристику методики оцінювання ефективності організаційних систем.
- 5. Охарактеризуйте критерії оцінювання ефективності організаційних систем.
- 6. Перелічіть, які показники можуть використовуватись у процесі оцінювання ефективності організаційної структури?

Тести:

1. Вкажіть, що означає поняття «ефективність» у перекладі з латинської:

- а) прибутковий;
- б) дієвий, продуктивний, що дає результат;
- в) швидкий, швидко реалізований;
- г) корисний суспільству.

2. Виберіть алгоритм моделі ефективної діяльності організації:

- а) досягнення результатів без урахування зовнішніх чинників умов функціонування;
- б) досягнення результатів великими витратами організаційних ресурсів;
- в) досягнення результатів з урахуванням раціонального використання ресурсів;
- г) досягнення результатів, що відповідає пред'явленим вимогам з урахуванням зовнішніх чинників – умов.

3. До загальносистемних чинників ефективності організації можна віднести:

- а) ступінь реалізації принципів діяльності організації, організаційну культуру, обґрунтованість системи відбору й оцінки організаційних рішень, наявність організаційного механізму, що здійснює координацію і забезпечує взаємозв'язок часткових процесів;

- б) наявність програми розвитку організації, забезпеченість організаційними ресурсами;
- в) чинники, обумовлені вимогами зовнішнього середовища, обмеженням інвестиційних ресурсів?

4. Оберіть варіант, що характеризує чинник ефективності організацій – «організаційний механізм»:

- а) можливість організації опосередковано впливати на ефективність управлінських рішень;
- б) суспільні потреби, конкретизовані у властивостях продукту організації, а також обмеження, пов'язані з впливом на навколишнє середовище;
- в) підрозділи організації та відносини, які встановлюються і підтримуються між ними в процесі її діяльності, а також форми виявлення цих відносин, систему організаційних норм і процедур;
- г) можливість досягнення кінцевого результату, адекватного поставленим цілям, з використанням наявних фінансових можливостей?

5. Ефект організації може бути виявлений у таких формах:

- а) економічній, соціальній, організаційній;
- б) прибутковій, фінансовій;
- в) соціального забезпечення працівників;
- г) стратегічного розвитку організації;
- д) кількості нереалізованих рішень і загальної кількості рішень, прийнятих у підрозділі?

Література: 1 с. 49-53, 2 с. 121-129.

5. Рекомендовані навчально-методичні матеріали для вивчення навчальної дисципліни

1. Гончарова М.Л., Мірошніченко Г.О. Теорія організації: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 134 с.
2. Жуковська Л.Е. Теорія організацій: навч. посіб. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011.